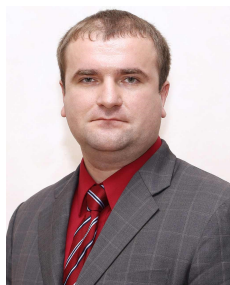

legally protected only after birth.

Offers conclusions and recommendations. The author offers in the Ukrainian legislation to make changes in order to protect a child's life from the moment of conception. In terms of new technologies according to the author's note regarding the law on euthanasia (the right of a person to a decent death).

Keywords: rights, freedoms, responsibilities, latest technology, individual and group rights, freedoms and obligations of a person in the field of new technologies.

УДК 343.157.5

Шаблістий В.В.

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-5-175-180

ПОНЯТТЯ ІНТЕРЕСУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Уперше в науці кримінального права поряд із правами та свободами людини і громадянина, як об'єктами кримінально-правової охорони виділено інтерес – як поки що не досліджене поняття. Зазначено про відсутність уваги вчених-криміналістів до проблеми кримінальної відповідальності за злочини, ознакою складів яких є інтерес. Констатовано, що поняття інтересу, його правова природа та відмінність від прав та свобод людини і громадянина у кримінальному праві не визначено, що може мати негативний вплив і на правозастосовному рівні.

Ключові слова: кримінальне право, людина, суспільство, держава, права і свободи, інтерес, публічне та приватне.

Постановка проблеми. Мета. Права свободи людини і громадянина неможливо реалізувати без знання своїх обов'язків та готовності нести відповідальність за їх невиконання. КК України [1] виступає крайнім та найдієвішим засобом захисту прав і свобод людини і громадянина, а також гарантом виконання юридичних обов'язків [2, с. 320].

На протипагу цьому, Конституція України [3] у Розділі II передбачає більш як тридцять п'ять прав і свобод людини і громадянина, тоді як обов'язків трохи більше чотирьох. Така диспропорція між правами та обов'язками людини і громадянина жодним чином не сприяє захисту її безпеки, оскільки абсолютна більшість пересічних громадян України знають чи не всі свої права, а обов'язки ними або ігноруються, або вони дійсно їх не знають.

Разом з тим Основний Закон [3] у ст. 18 говорить про забезпечення національних інтересів, у ст.ст. 32, 34 – про інтереси національної безпеки, у ст. 35 – про інтереси охорони громадського порядку, у ст. 36 – про право громадян України на задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, у ст. 39 – про інтереси національної безпеки, у ст. 41 – про інтереси суспільства, у ст. 44 – про право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів, у ст. 54 – про матеріальні інтереси громадян України, у ст. 79 – про виконання своїх обов'язків народними депутатами в інтересах усіх співвітчизників, у ст. 89 – про суспільний інтерес, у ст. 104 – про виконання своїх обов'язків Президентом України в інтересах усіх співвітчизників, у ст. 125 – з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди, у ст. 130¹ – про захист професійного інтересу суддів, у ст. 131¹ – про інтереси держави; у ст. 140 – про спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст. Загалом поняттям «інтерес» Конституція України оперує 19 разів, публічний інтерес значно превалює над приватним.

Виклад основного матеріалу. Взагалі інтереси суб'єктів правовідносин можна поділити на три види:

– інтереси окремої особи чи невеликої групи осіб, які визнаються і захищаються

державою (матеріальний достаток, гідно оплачувана робота і ін.);

– інтереси суспільства, які визнаються більшою частиною суспільства і забезпечуються державою (зниження рівня криміногенної обстановки шляхом забезпечення громадського порядку, захист здоров'я і життя людей через ліквідацію наслідків аварій, катастроф і ін.);

– інтереси держави, які визнаються всім суспільством і які є важливими для нормального функціонування держави як політико-територіальної організації суспільства (збереження державного режиму та форми правління в країні шляхом захисту конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності України тощо) [4, с. 102-103].

Інтереси окремої особи можуть суперечити інтересам суспільства чи держави, але їх реалізація не повинна входити в суперечку зі встановленими вимогами законодавства. Інтереси суспільства можуть не співпадати з інтересами окремої особи, що ніяким чином не відображається на реалізації як перших, так і других, якщо така реалізація не суперечить вимогам чинного законодавства. Наприклад, створення і існування неформальних молодіжних об'єднань не відображає загальні інтереси суспільства, але і не порушує вимоги чинного законодавства (рокери, готи й ін.). Інтереси суспільства можуть навіть суперечити окремим інтересам держави. Якщо задля поповнення бюджету в державі буде прийнято рішення про утилізацію на території України радіоактивних відходів сусідньої держави за відповідну грошову компенсацію, то таке рішення буде свідчити про те, що держава намагається задовольнити свої інтереси за рахунок ігнорування інтересів суспільства. При вирішенні конфлікту інтересів суспільства і держави, перевага повинна надаватися інтересам суспільства, окрім випадків, коли на законодавчому рівні встановлено пріоритет державних інтересів над громадськими. Так, ст. 74 Конституції України закріплює, що референдум не допускається щодо законопроектів з питань податків, бюджету та амністії. Це яскравий приклад, коли державні інтереси не співпадають з громадськими інтересами, тому що громадяни України зацікавлені платити якомога менші податки, більше отримувати від держави соціальної допомоги та жадають від держави суворого покарання злочинців, тоді як держава, навпаки, зацікавлена у фінансуванні всіх державних інституцій шляхом збирання податків, у формуванні збалансованого бюджету та розвантаженні діяльності установ пенітенціарної служби України, якщо вони функціонують на межі своїх можливостей. Інтереси держави теж не завжди співпадають з інтересами окремої особи, але якщо реалізація інтересу держави підкріплена відповідним законодавством, то пріоритет в таких випадках завжди надається державному інтересу. Коли в країні з більшості питань встановлюється пріоритет державних інтересів над суспільними інтересами, то слід констатувати, що за формою державного режиму така країна є тоталітарною чи авторитарною [4, с. 102-103].

Як бачимо, поряд із правами, свободами, обов'язками та відповідальністю людини, суспільства, держави та людства постає категорія інтересу. Констатуємо, що в науці кримінального права це питання не те що на монографічному рівні не досліджено, навіть епізодичні публікації відсутні. Це при тому, що законодавець 90 разів у КК України (станом на листопад 2018 року) вживає термін «інтерес»: 27 разів у Загальній частині:

1) ч. 1 ст. 8 «Іноземці або особи без громадянства, що не проживають постійно в Україні, які вчинили злочини за її межами, підлягають в Україні відповідальності за цим Кодексом у випадках, передбачених міжнародними договорами, або якщо вони вчинили передбачені цим Кодексом тяжкі або особливо тяжкі злочини проти прав і свобод громадян України або *інтересів України*»;

Ч. 1 ст. 36 «1. Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та *інтересів особи*, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони»;

2) ч. 1 та 2 ст. 39 «1. Не є злочином заподіяння *шкоди правоохоронюваним інтересам* у стані крайньої необхідності, тобто для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також *суспільним інтересам чи інтересам держави*, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не було допущено перевищення меж крайньої необхідності.

2. Перевищенням меж крайньої необхідності є умисне заподіяння шкоди *правоохоронюваним інтересам*, якщо така шкода є більш значною, ніж відвернена шкода»;

3) ч. 1 та 2 ст. 40 «1. Не є злочином дія або бездіяльність особи, яка заподіяла шкоду *правоохоронюваним інтересам*, вчинена під безпосереднім впливом фізичного примусу, внаслідок якого особа не могла керувати своїми вчинками.

2. Питання про кримінальну відповідальність особи за заподіяння шкоди *правоохоронюваним інтересам*, якщо ця особа зазнала фізичного примусу, внаслідок якого вона зберігала можливість керувати своїми діями, а також психічного примусу, вирішується відповідно до положень статті 39 цього Кодексу»;

4) ч. 1 ст. 41 «1. Дія або бездіяльність особи, що заподіяла шкоду *правоохоронюваним інтересам*, визнається правомірною, якщо вона була вчинена з метою виконання законного наказу або розпорядження.

Ч. 2 та 3 ст. 42 1. Не є злочином діяння (дія або бездіяльність), яке заподіяло шкоду *правоохоронюваним інтересам*, якщо це діяння було вчинене в умовах виправданого ризику для досягнення значної суспільно корисної мети.

2. Ризик визнається виправданим, якщо мету, що була поставлена, не можна було досягти в даній обстановці дією (бездіяльністю), не поєднаною з ризиком, і особа, яка допустила ризик, обґрунтовано розраховувала, що вжиті нею заходи є достатніми для відвернення шкоди *правоохоронюваним інтересам*».

5) Ч. 1 ст. 43 «1. Не є злочином вимушене заподіяння шкоди *правоохоронюваним інтересам* особою, яка відповідно до закону виконувала спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації з метою попередження чи розкриття їх злочинної діяльності».

6) П. 1 та 4 ч. 1, примітка 2 ст. 96-3 «вчинення її уповноваженою особою від імені та в *інтересах юридичної особи* будь-якого із злочинів, передбачених у статтях 209 і 306, частинах першій і другій статті 368³, частинах першій і другій статті 368⁴, статтях 369 і 369² цього Кодексу»

В Особливій частині КК України таке поняття закріплене 73 рази:

1) ч. 2 ст. 114 «2. Звільняється від кримінальної відповідальності особа, яка припинила діяльність, передбачену частиною першою цієї статті, та добровільно повідомила органи державної влади про вчинене, якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено заподіяння шкоди *інтересам України*;

2) ч. 2 ст. 182 «2. Ті самі дії, вчинені повторно, або якщо вони заподіяли істотну шкоду *охоронюваним законом правам, свободам та інтересам особи*»;

3) ч. 1 ст. 189 «1. Вимога передачі чужого майна чи права на майно або вчинення будь-яких дій майнового характеру з погрозою насильства над потерпілим чи його близькими родичами, обмеження прав, свобод або *законних інтересів цих осіб*, пошкодження чи знищення їхнього майна або майна, що перебуває в їхньому віданні чи під охороною, або розголошення відомостей, які потерпілий чи його близькі родичі бажають зберегти в таємниці (вимагання)»;

4) ч. 1 ст. 206 «Протидія законній господарській діяльності, тобто протиправна вимога припинити займатися господарською діяльністю чи обмежити її, укласти угоду або не виконувати укладену угоду, виконання (невиконання) якої може заподіяти матеріальної шкоди або обмежити *законні права чи інтереси* того, хто займається господарською діяльністю, поєднана з погрозою насильства над потерпілим або близькими йому особами, пошкодження чи знищення їхнього майна або захоплення цілісного майнового комплексу, його частини, будівель, споруд, земельної ділянки, об'єктів будівництва, інших об'єктів та незаконне припинення або обмеження діяльності на цих об'єктах та обмеження доступу до них за відсутності ознак вимагання)»;

5) ч. 1 та 2 ст. 209¹ « Умисне неподання, несвоєчасне подання або подання недостовірної інформації про фінансові операції, що відповідно до закону підлягають фінансовому моніторингу, спеціально уповноваженому центральному органу виконавчої влади із спеціальним статусом з питань фінансового моніторингу, якщо такі діяння заподіяли істотну шкоду *охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб*»;

6) ч. 1 ст. 218¹ «доведення банку до неплатоспроможності, тобто умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в *інтересах третіх осіб* вчинення пов'язаною з банком особою будь-яких дій, що призвели до віднесення банку до категорії

неплатоспроможних, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі або кредитору»;

7) ст. 219 «Доведення до банкрутства, тобто умисне, з корисливих мотивів, *іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб* вчинення громадянином – засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредитору»;

8) ст. 222¹ «1. Умисні дії службової особи учасника фондового ринку, що мають ознаки маніпулювання на фондовій біржі, встановлені відповідно до закону щодо державного регулювання ринку цінних паперів, що призвели до отримання професійним учасником фондового ринку або фізичною особою чи третіми особами прибутку у значних розмірах, або уникнення такими особами збитків у значних розмірах, або якщо це заподіяло значну шкоду *охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб*»;

9) ч. 1 та 2 ст. 232¹ «1. Умисне незаконне розголошення, передача або надання доступу до інсайдерської інформації, а так само надання з використанням такої інформації рекомендацій стосовно придбання або відчуження цінних паперів чи похідних (деривативів), якщо це призвело до отримання особою, яка вчинила зазначені дії, чи третіми особами необгрунтованого прибутку в значному розмірі, або уникнення учасником фондового ринку чи третіми особами значних збитків, або якщо це заподіяло значну шкоду *охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб*»;

10) Ч. 2 ст. 244 «2. Дослідження, розвідування, розробка природних багатств та інші роботи на континентальному шельфі України, які провадяться іноземцями, якщо це не передбачено договором між Україною і *заінтересованою іноземною державою*, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України або спеціальним дозволом, виданим у встановленому законом порядку»;

11) Ч. 1 ст. 319 «1. Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин з корисливих мотивів чи в *інших особистих інтересах*»;

12) Ч. 2 ст. 330 «2. Ті самі дії, вчинені з корисливих мотивів, або такі, що спричинили тяжкі наслідки для *інтересів держави*, або вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб»;

13) Ч. 1 ст. 332¹ «1. Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї з метою заподіяння *шкоди інтересам держави*»;

14) Ч. 1 ст. 350 «1. Погроза вбивством, заподіянням тяжких тілесних ушкоджень або знищенням чи пошкодженням майна загальнонебезпечним способом щодо службової особи чи її близьких або щодо громадянина, який виконує громадський обов'язок, застосована з метою припинення діяльності службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок, або зміни її характеру в *інтересах того, хто погрожує*»;

15) Вся «ст. 354 1. Пропозиція чи обіцянка працівникові підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою, або особі, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, надати йому (їй) або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення працівником будь-яких дій з використанням становища, яке він займає, або особою, яка працює на користь підприємства, установи чи організації, в *інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, або в інтересах третьої особи* –

16) «Ст. 356 Самоправство, тобто самовільне, всупереч установленому законом порядку, вчинення будь-яких дій, правомірність яких оспорується окремим громадянином або підприємством, установою чи організацією, якщо такими діями була заподіяна *значна шкода інтересам громадянина, державним чи громадським інтересам або інтересам власника*»;

17) Ч. 1 ст. 357 «1. Викрадення, привласнення, вимагання офіційних документів, штампів чи печаток або заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання особи своїм службовим становищем, а так само їх умисне знищення, пошкодження чи приховування, а також здійснення таких самих дій відносно приватних документів, що знаходяться на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форми власності, вчинене з корисливих мотивів *або в інших особистих інтересах*»;

18) Ч. 3 ст. 359 «3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені організованою групою або якщо вони заподіяли істотну шкоду *охоронюваним законом правам, свободам чи інтересам окремих громадян, державним чи громадським ін-*

тересам або інтересам окремих юридичних осіб»;

19) «Ст. 364, 364¹ 1. Зловживання владою або службовим становищем, тобто умисне, з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для самої себе чи іншої фізичної або юридичної особи використання службовою особою влади чи службового становища *всупереч інтересам служби*, якщо воно завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян або державним чи громадським інтересам, або інтересам юридичних осіб»;

20) «Ст. 365, 365² 1. Перевищення влади або службових повноважень, тобто умисне вчинення працівником правоохоронного органу дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень, якщо вони завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб»;

21) Ст. 367 «1. Службова недбалість, тобто невиконання або неналежне виконання службовою особою своїх службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб»;

22) «Ст. 368, 368³, 368⁴ 1. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди, а так само прохання надати таку вигоду для себе чи третьої особи за вчинення чи невчинення такою службовою особою *в інтересах того*, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи *в інтересах третьої особи* будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища»;

23) Ст. 369 «1. Пропозиція чи обіцянка службовій особі надати їй або третій особі неправомірну вигоду, а так само надання такої вигоди за вчинення чи невчинення службовою особою *в інтересах того*, хто пропонує, обіцяє чи надає таку вигоду, чи *в інтересах третьої особи* будь-якої дії з використанням наданої їй влади чи службового становища»;

24) Ч. 3 ст. 371 «3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки або були вчинені з корисливих мотивів *чи в інших особистих інтересах*»;

25) Ч. 2 ст. 375 «Ті самі дії, що спричинили тяжкі наслідки або вчинені з корисливих мотивів, в інших *особистих інтересах* чи з метою перешкоджання законній професійній діяльності журналіста»;

26) Ч. 3 ст. 382. «Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище, або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам і свободам громадян, *державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб*».

Конституційний Суд України у своєму рішенні зазначив, що поняття «охоронюваний законом інтерес», що вживається в частині першій ст. 4 Цивільного процесуального кодексу України та інших законах України у логічно-смісловому зв'язку з поняттям «права», треба розуміти як прагнення до користування конкретним матеріальним та/або нематеріальним благом, як зумовлений загальним змістом об'єктивного і прямо не опосередкований у суб'єктивному праві простий легітимний дозвіл, що є самостійним об'єктом судового захисту та інших засобів правової охорони з метою задоволення індивідуальних і колективних потреб, які не суперечать Конституції і законам України, суспільним інтересам, справедливості, добросовісності, розумності та іншим загальноправовим засадам [5].

Висновок. Отже, будь-якої системності у використанні поняття інтересу в чинному КК України не має, що зумовлює цілу низку як теоретичних, так й практичних проблем кримінальної відповідальності за злочини, ознакою складів яких є інтерес. Саме поняття інтересу, його правова природа та відмінність від прав ба свобод людини і громадянина в кримінальному праві не встановлені.

Викладене засвідчує відсутність на сьогодні комплексних кримінально-правових досліджень питань кримінальної відповідальності за злочини, ознакою складів яких є інтерес, що свідчить про актуальність теми та зумовлює необхідність проведення відповідного комплексного наукового пошуку.

Бібліографічні посилання

1. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>. (дата звернення 19.11.2018 р.).

2. Шаблюстий В.В. Обов'язки і відповідальність людини і громадянина як гарантія реаліза-

ції її прав та свобод (кримінально-правовий аспект). *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. № 1028. Серія «Право». Вип. 12. 2012. С. 318-320.

3. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. (дата звернення 19.11.2018 р.).

4. Миколенко О.І. Публічний та приватний інтерес в приватному праві. *Правова держава*. 2016. № 24. С. 100-104.

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення окремих положень частини першої статті 4 Цивільного процесуального кодексу України (справа про охоронюваний законом інтерес). Справа № 1-10/2004 1 грудня 2004 року № 18-рп/2004. *Голос України* від 20.01.2005. № 10.

Надійшла до редакції 23.11.2018

Shablysty V.V. Concept of interest in criminal law of Ukraine: formulation of the problem.

For the first time in the science of criminal law, along with the rights and freedoms of the man and the citizen, as objects of criminal legal protection, the interest has been highlighted - the concept has not yet been investigated. It has been noted about the lack of attention of criminologists to the problem of criminal liability for crimes, the sign of which is an interest. It has been stated that the concept of interest, its legal nature and the distinction between human and civil rights and freedoms in criminal law are not defined, which may have a negative impact on the law enforcement level.

The author has proved that the Constitution of Ukraine in Section II provides for more than thirty five rights and freedoms of the man and the citizen, while duties are slightly more than four. Such a disproportion between rights and duties of a person and the citizen in no way contributes to the protection of their security, since the absolute majority of ordinary citizens of Ukraine know not all of their rights, but their duties are either ignored or they do not really know them.

It has been established that the concept of "interest" is used by the Constitution of Ukraine 19 times, public interest is much more prevalent than the private one. This is due to the fact that along with rights, freedoms, responsibilities of a person, society of the state and humanity is a category of interest.

The legislator 90 times in the Criminal Code of Ukraine (as of November 2018) uses the term "interest" in the absence of any systematic use of the notion of interest in the current Criminal Code of Ukraine, which causes a whole range of both theoretical and practical problems of criminal liability for crimes, a sign of their corpus delicti is an interest.

The above statement confirms the absence of comprehensive criminal-legal investigations of criminal liability issues for crimes, the feature of which is interest, which indicates the relevance of the topic and necessitates a comprehensive research.

Keywords: criminal law, human, society, state, rights and freedoms, interest, public and private.

УДК 343.9.4

Юзікова Н.С.

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпровський національний університет
ім. Олеся Гончара)

DOI: 10.31733/2078-3566-2018-5-180-185

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ НА ПОВЕДІНКУ НЕПОВНОЛІТНЬОГО

Надано характеристику функцій ЗМІ у контексті їх ролі у формуванні інформаційно-комунікативного простору для розвитку особистості дитини та мотивації її до позитивної поведінки. Акцентовано увагу на деструктивному впливі недоброякісної інформації на формування особистості неповнолітнього, що зумовлюють негативні відхилення в його поведінці. Представлено авторський контент-аналіз з питань довіри до певних джерел інформації.

Ключові слова: право на інформацію, функції ЗМІ, агресивна поведінка, соціалізація дитини.

Постановка проблеми. Інформація та комунікація виступають різними рівнями процесу спілкування особистості неповнолітнього у суспільстві та сприйняття світу й оточення. У межах першого когнітивного (пізнавального) рівня інформація виступає